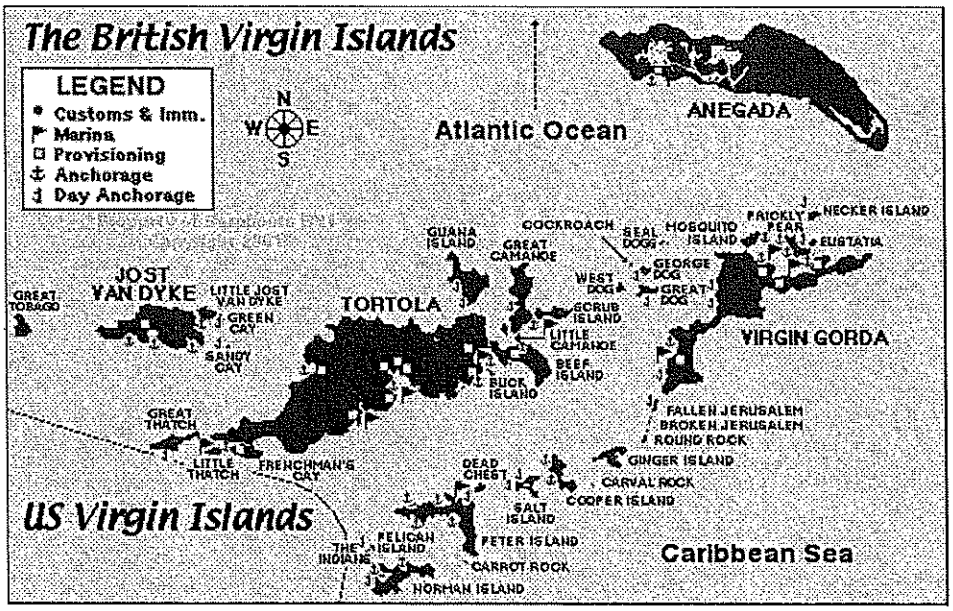
บทความ

“บริษัทจดทะเบียนในต่างประเทศกับการฟอกเงิน”

โดย พ.ต.ท.ธีรพงษ์ ดุลยวิจารณ์

ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านสืบสวนสอบสวนทางการเงิน

ในช่วงปี ๒๕๕๖ มีข่าวใหญ่ปรากฏถูกนำเสนอตามสื่อแขนงต่างๆ ทั้งในและต่างประเทศรายงานข่าวเกี่ยวกับ Panama Paper ถูกเผยแพร่ออกมาอย่างต่อเนื่อง เป็นข้อมูลรายชื่อของบุคคลต่างๆ ที่จดทะเบียนนิติบุคคลในประเทศในหมู่เกาะบริติชเวอร์จิน-เคย์แมน ข่าวดังกล่าวมีผลกระทบกับประเทศไทยอย่างมากเช่นกันเนื่องจากข้อมูลที่หลุดออกมาเป็นข่าวดังกล่าวนั้นมีรายชื่อคนไทยจำนวนกว่า ๖๐๐ รายชื่อเกี่ยวข้องกับนิติบุคคลที่จดทะเบียนในประเทศดังกล่าวด้วย จากกระแสข่าวดังกล่าวทำให้คนทั่วไปหันมาสนใจว่า เพราะเหตุใดคนประเทศต่างๆ จึงต้องไปจดทะเบียนนิติบุคคลในประเทศหมู่เกาะบริติชเวอร์จิน-เคย์แมน การจดทะเบียนนิติบุคคลในที่บุคคลนั้นมีสัญชาติมีข้อแตกต่างอย่างไร สิ่งที่เป็นปกติที่พบเห็นทั่วไปคือ ผลในด้านบวกและด้านลบที่มักจะมาคู่กันเสมอขึ้นอยู่กับว่าสิ่งที่ถูกกำหนดขึ้นมาเพื่อวัตถุประสงค์ให้เกิดเป็นประโยชน์ด้านบวกมักถูกนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในด้านลบโดยเฉพาะอย่างยิ่งในการก่ออาชญากรรมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ จึงเป็นเรื่องที่ควรให้ความสนใจที่ผู้ปฏิบัติงานด้านการบังคับใช้กฎหมายจะต้องให้ความสนใจศึกษา วิเคราะห์เกี่ยวกับบริบทของสิ่งที่ถูกกำหนดขึ้นมาให้ใช้งานเหล่านั้นโดยเฉพาะอย่างยิ่งการถูกนำเอาไปใช้งานด้านการก่อหรือสนับสนุนอาชญากรรมว่ามีรูปแบบ วิธีการ ที่ถูกนำไปใช้ประโยชน์อย่างไร หรือกล่าวง่ายๆ ว่า “ต้องคิดแบบโจร แต่ทำงานให้รัฐ” เพื่อเป็นแนวทางในการแสวงหาข้อมูลพยานหลักฐานเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่จะนำไปสู่การบังคับใช้กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินอย่างมีประสิทธิภาพนั่นเอง

หมู่เกาะบริติชเวอร์จินเป็นหมู่เกาะที่ตั้งอยู่ในทะเลแคริบเบียน ฝั่งตะวันออกของประเทศจาเมกา ถูกค้นพบครั้งแรกโดยคริสโตเฟอร์ โคลัมบัส ซึ่งเป็นนักเดินเรือและนักสำรวจที่มีชื่อเสียงมากในสมัยนั้นเดิมที

หมู่เกาะแห่ง...

หมู่เกาะแห่งนี้เป็นส่วนหนึ่งของจักรวรรดิดัตช์ก่อนที่อังกฤษจะเข้ายึดครอง ในปี ๑๖๗๒ ซึ่งปัจจุบันถือเป็นเขตปกครองของอังกฤษที่มีกฎหมายเป็นของตนเอง การที่สภาพภูมิศาสตร์ของประเทศที่เป็นเกาะ และมีหาดทรายที่สวยงามทำให้แต่เดิมนั้นรายได้หลักของประเทศมาจากอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและการประมงโดยเฉพาะในหมู่นักท่องเที่ยวนั้น ว่ากันว่าหมู่เกาะบริติชเวอร์จินเป็นหนึ่งในสถานที่ท่องเที่ยวระดับโลกสำหรับผู้ที่ต้องการมาแล่นเรือเลยทีเดียว จึงทำให้มีนักท่องเที่ยวมาเยือนไม่ต่ำกว่า ๑ ล้านคนในปี ๒๐๑๖

ที่น่าสนใจคือ ปัจจุบันรายได้หลักของหมู่เกาะบริติชเวอร์จิน กลับมาจากค่าธรรมเนียมในการจัดตั้งบริษัท เรื่องนี้ต้องย้อนกลับไปในปี ๑๙๘๔ ที่ตอนนั้นผู้ปกครองหมู่เกาะบริติชเวอร์จิน มองว่ารายได้ที่มาจากอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและการประมงนั้นไม่มากพอที่จะนำไปพัฒนาพื้นที่บนหมู่เกาะแห่งนี้ พวกเขาจึงต้องการหารายได้เพิ่ม ทำให้มีการออกกฎหมายเพื่อจดทะเบียนจัดตั้งบริษัทของชาวต่างชาติหรือในชื่อ International Business Companies Ordinance (IBC)

ด้วยเงื่อนไขในการจัดตั้งบริษัทที่ออกมาเพื่อดึงดูดนักลงทุนจากต่างประเทศ เช่น

๑. ไม่ต้องกำหนดสัญชาติ
๒. ไม่ต้องแจ้งชื่อเจ้าของกิจการ
๓. ไม่มีกฎใดๆ สำหรับธุรกิจต่างชาติหรือผู้ถือหุ้น
๔. ใช้ตัวแทนถือหุ้นของบริษัทได้
๕. กรรมการหรือเจ้าหน้าที่บริษัทไม่ต้องอาศัยอยู่ที่หมู่เกาะบริติชเวอร์จิน
๖. ไม่ต้องชำระทุนจดทะเบียน
๗. ถ้าเป็นบริษัทข้ามชาติ ไม่ต้องจ่ายภาษีเงินได้
๘. ไม่ควบคุมเรื่องการแลกเปลี่ยนเงิน
๙. ไม่ต้องแสดงงบดุลประจำปี
๑๐. ทุกอย่างเป็นความลับได้ ไม่จำเป็นต้องแจ้งรายละเอียดข้อมูล

จุดแข็งของการจดทะเบียนในประเทศนี้กล่าวโดยสรุป คือ บุคคลเพียงคนเดียวก็เป็นผู้จัดตั้งบริษัทได้ ไม่จำเป็นต้องมีพนักงาน ไม่กำหนดทุนจดทะเบียนขั้นต่ำ ไม่บังคับให้ต้องแสดงงบการเงินและไม่ต้องมีผู้สอบบัญชี การประชุมผู้ถือหุ้นสามารถจัดที่ไหนก็ได้ในโลก สามารถจัดตั้งบริษัทได้ภายใน ๒๔ ชั่วโมง ที่สำคัญคือการให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีแก่บริษัทต่างๆ เช่น ไม่มีการเก็บภาษีมรดก ภาษีนิติบุคคล และภาษีกำไรจากการขาย เป็นต้น พูดง่ายๆ คือ หมู่เกาะบริติชเวอร์จิน ยอมเสียโอกาสที่จะไม่เก็บภาษีหรือเพิ่มสิทธิประโยชน์หลายอย่าง เพื่อแลกกับการดึงดูดให้บริษัทต่างๆ เข้ามาจดทะเบียนจัดตั้งบริษัทและเก็บค่าธรรมเนียมนั่นเอง โดยมีค่าจัดตั้งบริษัทและค่าธรรมเนียมในปีแรกรวมกันเพียง ๔๕,๐๐๐ บาท หลังจากนั้น นักลงทุนก็จ่ายเพียงค่าธรรมเนียมรายปีประมาณ ๓๖,๐๐๐ บาท ซึ่งด้วยค่าใช้จ่ายเพียงเท่านี้เทียบกับสิทธิประโยชน์ที่ได้รับจึงทำให้ที่นี่เปรียบเสมือน สวรรค์ของนักลงทุนหลายคนเลยทีเดียวทำให้มีบริษัทต่างชาติจำนวนมากที่เป็นบริษัท Offshore Company เข้ามาจดทะเบียนจัดตั้งบริษัท จนสร้างรายได้จากค่าธรรมเนียมให้แก่หมู่เกาะบริติชเวอร์จินอย่างมหาศาล ภายใน ๑๙ ปีหลังจากที่กฎหมาย IBC ถูกประกาศออกมา มีจำนวนบริษัทต่างชาติที่ไปจดทะเบียนจัดตั้งบริษัทในหมู่เกาะแห่งนี้กว่า ๖๐๐,๐๐๐ บริษัท หรือเฉลี่ยปีละ ๓๑,๕๗๙ แห่งหรือวันละ ๘๗ บริษัทเลยทีเดียว อย่างไรก็ตาม **การจัดตั้งบริษัทในหมู่เกาะแห่งนี้ไม่ได้ผิดกฎหมาย เนื่องจากมีกฎหมายรองรับ พร้อมสิทธิประโยชน์ทางภาษีและการไม่ต้องเปิดเผยข้อมูลหลายๆ อย่างเมื่อเทียบกับข้อบังคับของ**

ประเทศอื่นๆ...

ประเทศอื่นๆ อย่างไรก็ตาม เรื่องนี้ก็เหมือนดาบสองคม โดยเฉพาะการที่กฎหมายที่นี่เอื้อประโยชน์หลายอย่าง ทำให้คนบางกลุ่ม ได้ใช้หมู่เกาะแห่งนี้เป็นช่องทางในการซ่อนทรัพย์สิน เพื่อจงใจเลี่ยงภาษีหรือใช้เป็นแหล่งฟอกเงินนั่นเอง

ข้อสังเกตเกี่ยวกับนิติบุคคลที่จดทะเบียนในประเทศในหมู่เกาะบริติชเวอร์จิน-เคย์แมน ถูกนำมาใช้ในการก่อหรือสนับสนุนอาชญากรรมหรือการฟอกเงิน

๑. เมื่อมีการจดทะเบียนก่อตั้งนิติบุคคลในประเทศดังกล่าวแล้ว นิติบุคคลนั้นมักจะมีความเคลื่อนไหวในประเทศไทยเชื่อมโยงกับการประกอบการของนิติบุคคลในประเทศไทยในห้วงระยะเวลาไล่เลี่ยกัน (ถูกใช้งานทันทีหรือเฉพาะกิจ) ในลักษณะของการเข้าเป็นคู่ค้า คู่สัญญาต่างๆ กิจกรรมที่เข้าไปเกี่ยวข้องมีมูลค่าทางการค้าในลักษณะของการเป็นเจ้าหนี้ทางการค้าที่สูงมาก ส่วนหนึ่งของความเข้าใจของคนทั่วไปในประเทศไทยมักจะมองว่าคนต่างชาติ จะเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลมักมีศักยภาพด้านทุนทรัพย์ที่สูงกว่าคนในประเทศ

๒. ประวัติทางการค้าระหว่างนิติบุคคลนั้นกับนิติบุคคลในประเทศไทยไม่พบว่ามีประวัติทางการค้า หรือเป็นคู่สัญญากันมาก่อน

๓. สร้างร่องรอยเส้นทางการเงินด้วยการชำระเป็นเงินสดที่มีการสั่งโอนมาจากต่างประเทศมายังสถาบันการเงินในประเทศไทยให้กับนิติบุคคลไทย และระบุว่า เป็นการชำระค่าสินค้า โดยไม่มีหลักทรัพย์ค้ำประกัน หรือการใช้ LC (Letter of Credit) ที่ผู้ทำการค้าระหว่างประเทศใช้กันจนเป็นปกติประเพณีของการทำการค้าระหว่างประเทศเสมอมา ซึ่งจุดอ่อนช่องโหว่ที่ใช้การสั่งโอนเงินสดนี้เนื่องจากการตรวจสอบขอข้อมูลระหว่างประเทศที่ทำได้ยาก ใช้ระยะเวลายาวนาน มีกระบวนการขั้นตอนต่างๆ ทางกฎหมายระหว่างประเทศที่ยุ่งยาก หรือแม้จะมีช่องทางระหว่าง ปปง.ทั่วโลกด้วยกันแต่มิใช่ว่าในแต่ละประเทศจะให้ข้อมูลแลกเปลี่ยนกันตามความต้องการของประเทศที่ร้องขอข้อมูลไปยังประเทศอื่นเสมอไป เช่น สิงคโปร์ ฮ่องกง เป็นต้น เพราะประเทศเหล่านี้มีจุดขายในด้านการให้บริการ อิสระ ปกปิดเอื้อต่อการทำธุรกรรมทางการเงินของลูกค้า ผู้มาใช้บริการผ่านสถาบันการเงินของประเทศนั้น

๔. การสร้างหนี้เท็จซึ่งไม่มีอยู่จริงว่า นิติบุคคลไทยมีการกู้ยืมเงินจากนิติบุคคลต่างประเทศนั้นจำนวนสูงมาก นิติบุคคลไทยเป็นลูกหนี้การกู้ยืมเงินนั้นมักเป็นนิติบุคคลที่จดทะเบียนในประเทศไทยไม่นานนัก ทุนในการดำเนินการมีจำนวนไม่สูงนัก ประวัติการประกอบกิจการ งบดุล แทบไม่เห็นผลการประกอบการที่จะทำให้เห็นว่ามีรายได้มากมาย แต่กลับมีนิติบุคคลต่างชาตินั้นให้กู้เงินจำนวนมากโดยไม่ต้องมีหลักประกัน จากนั้นนิติบุคคลไทยที่อ้างว่ากู้เงินจากนิติบุคคลต่างประเทศจะสร้างร่องรอยหลักฐานการให้นิติบุคคลไทยรายอื่นที่เกี่ยวข้องกันและมีพฤติการณ์เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฟ้องหรือฟอกเงินกู้ยืมเงินไปอีกทอดหนึ่ง

รูปแบบวิธีการเหล่านี้ถูกสร้างขึ้นมาไว้รองรับ ขั้นตอนกระบวนของการให้

(๑) นิติบุคคลต่างชาตินั้นฟ้องเรียกร้องเงินที่ให้กู้ยืมจากนิติบุคคลไทยทอดหนึ่ง กับ

(๒) นิติบุคคลไทยที่ได้รับเงินกู้ยืมมาให้นิติบุคคลไทยที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐานหรือฟอกเงิน อีกทอดหนึ่ง

โดยใช้ช่องทางของศาลในการฟ้องเรียกร้องหนี้เท็จที่ถูกสร้างขึ้นมานั้น แล้วทำประนีประนอมยอมความกันโดยมิได้มีการนำสืบพยานหลักฐานใดๆ ซึ่งดูเสมือนว่าคู่ความสองฝ่ายที่ฟ้องร้องกันนั้นสามารถเจรจาตกลงกันได้ เมื่อทั้งสองฝ่ายคือ ผู้ที่สมรู้ร่วมคิดที่วางแผนสร้างร่องรอยมาแต่ต้น การตกลงประนีประนอมยอมความกันได้ในชั้นศาลถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการปิดคดีที่มีการฟ้องร้องกันโดยมีคำพิพากษาของศาลที่มีคำพิพากษาตามข้อเท็จจริงเพียงเท่าที่คู่ความนั้นต้องการให้ปรากฏในชั้นศาล เมื่อศาลพิจารณาจากข้อเท็จจริงที่คู่ความที่

สมรู้กันมาแต่ต้นแสดงให้ปรากฏจึงไม่อาจพิพากษาเป็นอย่างอื่นไปต้องมีคำพิพากษาไปตามยอมกันนั้นเพราะไม่ขัดต่อกฎหมายและศีลธรรมอันดี ซึ่งหากข้อเท็จจริงที่ถูกต้องตามความจริงที่เกิดขึ้นปรากฏต่อศาลย่อมส่งผลโดยตรงต่อคำพิพากษาของศาลที่มิใช่การพิพากษาตามยอมในคดีนั้นอย่างแน่นอน

การใช้วิธีการกระบวนการการสร้างร่องรอยในลักษณะดังกล่าวจัดทำขึ้นเพื่อการใด คำตอบที่เป็นข้อสรุปง่ายๆ คือ เพื่อหลบเลี่ยงมิให้ทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดมูลฐานหรือฟอกเงินที่อุตส่าห์เสี่ยงก่ออาชญากรรมร้ายแรงที่เป็นความผิดตามกฎหมายแต่มีมูลเหตุจูงใจที่มุ่งประสงค์ต่อผลประโยชน์ที่เป็นทรัพย์สินเป็นสำคัญถูกยึดหรือตกเป็นของรัฐได้ ดังเช่นตามมาตรา ๕๐ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.๒๕๔๒ ที่มีสาระสำคัญว่า ผู้อ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินที่พนักงานอัยการร้องขอให้ตกเป็นของแผ่นดินตามมาตรา ๔๙ อาจยื่นคำร้อง ก่อนศาล มีคำสั่งตามมาตรา ๕๑ โดยแสดงให้ศาลเห็นว่า (๑) ตนเป็นเจ้าของที่แท้จริง และทรัพย์สินนั้น ไม่ใช่ทรัพย์สินเกี่ยวกับการกระทำความผิด (๒) ตนเป็นผู้รับโอนโดยสุจริต และมีค่าตอบแทน หรือได้มาโดยสุจริตและตามสมควรในทางศีลธรรมอันดี หรือในทางกุศลสาธารณะ คือช่องทางที่จะทำให้หลุดพ้นการถูกดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดให้ตกเป็นของแผ่นดิน โดยไม่ต้องรอให้ถูกดำเนินการตามกฎหมายฟอกเงินก่อน หรือหากถูกดำเนินการตามกฎหมายฟอกเงินแล้วจะกล่าวอ้างถึงการเป็นเจ้าหนี้บุริมสิทธิเพื่อให้ได้รับสิทธิในการชำระหนี้ก่อนอันจะทำให้การบังคับใช้กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมิอาจก้าวล่วงเข้าไปบังคับเอากับทรัพย์สินที่ถูกสร้างร่องรอยให้หลุดพ้นโดยวิธีการ กระบวนการต่างๆ ดังกล่าวมาในข้างต้นเป็นสำคัญ

การสืบสวนรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดที่มีนิติบุคคลที่จดทะเบียนในต่างประเทศเข้ามาเกี่ยวข้องในลักษณะของการมีสมรู้ร่วมคิดการมีส่วนร่วมการเป็นนอมินีของนิติบุคคลไทยที่มีพฤติการณ์เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐานหรือการฟอกเงินจึงต้องพิจารณาอย่างละเอียดรอบคอบโดยต้องมองไปที่ปลายทางของเรื่องว่า **“ใครเป็นผู้ได้รับประโยชน์ที่แท้จริง”** ที่อยู่เบื้องหลังการสร้างเรื่องต่างๆ ขึ้นมานั้น **“ต้น กับ ปลาย”** มักเป็นคนกลุ่มเดียวกัน การแสวงหาข้อมูลพยานหลักฐานเพื่อดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจึงมิใช่การแสวงหาพยานหลักฐานท่อนปลายเหตุเท่านั้นจะต้องแสวงหาพยานหลักฐานตั้งแต่ช่วงต้นทางก่อนเกิดเหตุไล่เรียงมาจนถึงปลายทางของเหตุแล้วเจาะไปที่แหล่งข้อมูลที่จะใช้เป็นพยานหลักฐานทางคดีให้ได้จึงจะบรรลุผลของการดำเนินการกับนิติบุคคลที่จดทะเบียนในต่างประเทศซึ่งมีที่มาจากประเทศในหมู่เกาะบริติชเวอร์จิน-เคย์แมนที่ถูกใช้เป็นเครื่องของการก่อหรือสนับสนุนอาชญากรรมเพื่อให้ได้ไปซึ่งทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด

==========